

навчанням і дистанційної освіти, з'являється через необхідність підтримувати співробітництво і обмін між представниками різних регіонів світу в міжнародному віртуальному просторі.

Залучення України та її вищих навчальних закладів до міжнародної співпраці у сфері дистанційної освіти сприятиме не тільки підвищенню якості професійної освіти, але й загальному покращенню соціально-економічної ситуації та рівня життя.

Використана література:

1. Волкова Л. Й. Актуальні питання впровадження інноваційних технологій в освітній процес вищого навчального закладу. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.e-learning.onu.edu.ua/stati/pedagog-ka-visho-shkoli/volkova-l-i-aktualn-pitanja-vprovadzhenja-novac-inih-tehnolog-i-v-osv-tn-i-proces-vishogo-navchalnogo-zakladu.html>
2. Карпенко М. Використання новітніх технологій навчання в Україні: вимоги Болонського процесу та перспективи запровадження. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/november08/14.htm>
3. Лацихіна В. Основні концепції розвитку вищої освіти у постіндустріальній Франції. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.intellectinvest.org.ua/content/userfiles/files/gnvp/GNVP_36.pdf
4. Напреев Я. Л. Питання дистанційної освіти в контексті інтеграції України в світову економіку. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://economconf.uaforums.net/--vt31.html>
5. Шовкопляс О. А., Літвіненко О. А. Педагогічні рішення в системі дистанційної освіти Сумського державного університету. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.personal.sumdu.edu.ua/litvinenko/Pub/article.pdf>

Мурасова А. Е. Международное сотрудничество высших учебных заведений в сфере дистанционного образования.

В статье рассматривается вопрос международного сотрудничества учебных заведений и международных организаций с целью повышения эффективности подготовки конкурентноспособных специалистов, что, в свою очередь, способствует евроинтеграции образовательных систем. В статье обосновано целесообразность такого сотрудничества в сфере дистанционного образования.

Ключевые слова: дистанционное обучение, международные образовательные организации, международное сотрудничество, евроинтеграция.

Murasova A. E. International cooperation of higher educational establishments in the field of distance education.

The issue of international cooperation of educational establishments and international organizations is studied in the article to prove its positive influence on training efficiency of competitive professionals that promotes euro integration of educational systems. The expediency of such cooperation in the field of distance education is substantiated in the article.

Keywords: distance education, international educational organizations, international cooperation, euro integration.

Немченко Ю. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДАПТАЦІЇ ЛЮДИНИ ДО УМОВ ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ

У статті розглядаються проблеми функціонування системи адаптації молоді до загроз життєвого середовища та шляхи її удосконалення.

Ключові слова: безпека; адаптація дитини; загрози середовища; освітній проект; освітній простір; діяльнісне навчання; комунікаційні технології в навчанні.

Відповідно до Конституції України людина, її життя, здоров'я та безпека, визнані найвищою соціальною цінністю. Технологічний розвиток цивілізації сприяв стабілізації багатьох випадкових або непередбачуваних факторів впливу на людину, проте як свідчить статистика зберігається негативна тенденція збільшення кількості дітей шкільного віку та молоді, що постраждали внаслідок нещасних випадків [1].

Сучасна теорія безпеки базується на припущенні, що враховуючи економічну спроможність цивілізації, неможливо досягти стану абсолютної безпеки. Така суспільна позиція є неприпустимою з погляду конкретного громадянина.

Особиста безпека є зворотною функцією від небезпеки, яка має відповідні до особистих властивостей людини порогові значення. В момент підвищеного ризику, усвідомлюючи наслідки прояву небезпеки, людина максимально концентрує та мобілізує власні знання, сили та увагу і, намагається відшукати більш безпечний спосіб поведінки, або припиняє небезпечну діяльність. Практика свідчить, що від миттєвого і адекватного реагування людини на небезпеку, в значній мірі залежить наслідок трагічної події. Для досягнення належного рівня індивідуальної захищеності, необхідно природні властивості самозахисту людини доповнити додатковими штучними системами та засобами захисту (організаційні заходи та технічне оснащення). В таких умовах освіта у сфері безпеки має сформувати цілісну світоглядну картину, яка покладаючись на сучасні науково-обґрунтовані знання, доповнить їх розумінням невідворотності існування небезпек у звичних обставинах, сприяючи цим формуванню мислення необхідного для прийняття адекватних і обґрунтованих рішень стосовно поточної ситуації та навичок активної протидії загрозам на рівні людини, сім'ї, суспільства і держави.

Система інформування про загрози життєвого простору налагоджена і формально функціонує впродовж багатьох років. Навчання учнів готовим прийомам поведінки в типових ситуаціях – це шлях до формування алгоритмічного реагування на загрози. Та експерти [4] стверджують, що мало хто з опитаних потерпілих свідчить про нерозуміння небезпек, що спричинили трагічний випадок. **Знати – не означає діяти.** Аналіз адаптації учнівської та студентської молоді до загроз життєвого простору та заходи, які спрямовані на попередження травматизму, свідчать про існування цілого ряду проблем, серед яких варто виокремити: традиційно формальне ставлення до навчання з проблем безпеки; відсутність належної кількості кваліфікованих кадрів; плинність кадрів в ЗОШ; превалювання репродуктивних методів навчання; статичність змістових ліній та методичних прийомів навчання; рутинність навчання; відірваність навчальної діяльності від життєвих потреб дитини; неврахування психологічних чинників безпеки; використання типових навчальних програм.

Отже, з позиції безпеки цінними стають не самі знання, а вміння їх застосовувати своєчасно відповідно до обставин. Також дослідники звертають увагу на іншу закономірність людської психіки, яка *частіше за все змушує людину, шукаючи вихід з екстремальних ситуацій, опиратися не на усвідомлені знання, а на підсвідомі рефлексивні інстинкти*, до яких мозок звертається значно швидше. З цього випливає наступний висновок – **в процесі навчання з проблем безпеки важливим є не те, що людина завчила чи запам'ятала про потенційну небезпеку, а наскільки отримані знання інтегруються на рівень підсвідомого, інстинктивного застосування і наскільки людина зможе їх застосувати в нових нетипових обставинах.** Про такі результати навчання в умовах загального інформування з проблем безпеки навіть не йде мова.

Отже, з метою підвищення рівня ефективності функціонування системи адаптації людини до умов життєвого простору та адекватного реагування на потенційні загрози, необхідно переглянути парадигму освітньої системи з проблем безпеки, змістивши акценти на *формуванні динамічно поновлюваної системи оперативного "точкового" інформування про очікувані небезпеки, відпрацювання в реальних умовах або на*

імітаційних моделях навиків протидії в загрозливих умовах з урахуванням часово-просторових ймовірностей прояву подій загрозливого характеру.

Жодна людина, установа, міністерство чи інша структура не спроможна автономно, якісно та вчасно вирішити весь комплекс проблем адаптації людини до загроз життєвого середовища. Складність та багатоаспектність проблем безпеки людини в життєвому середовищі вимагає залучення в єдину науково-освітню систему експертів з різних галузей знань та сфер професійної діяльності, забезпечення їх координації і взаємодії. Реалізувати таку систему в звичному освітньому середовищі, яке, як правило, розглядають як освітній простір школи, досить складно. Та зважаючи на завершеність процесу комп'ютеризації в більшості загальноосвітніх навчальних закладів, доступність послуги підключення до мережі Інтернет, цей простір можна значно розширити, шляхом використання ІКТ. Відкривши доступ до інформаційних ресурсів з проблем безпеки для учнів й учителів та запросивши до співучасті в просвітницькій роботі експертів з проблем безпеки, можливе створення віртуального середовища (відкритого освітнього простору) з метою спілкування та спільної роботи учнів, студентів, вчителів, викладачів та експертів з різних галузей безпеки та життєдіяльності для дослідження проблем безпеки людини. Така освітня система як сфера життєдіяльності учня (студента) зазнаватиме постійного розширення, вбиратиме в себе все різноманіття зв'язків з оточуючим світом [] і набуде властивостей динамічного середовища, яке реагуватиме на проблеми соціуму. Опіраючись на матеріальні (кабінети, лабораторії, обладнання, ТЗН та наочності, а також навчальні посібники, носії з програмним забезпеченням та наглядними електронними матеріалами, відеозаписи, роздатковий матеріал, тощо) та ідейно-технологічні (визначається складно опосередкованими зв'язками з реальним світом, які формуються в процесі життєдіяльності людини) компоненти, школа відіграватиме консолідує та координуючу роль. Взаємодія учня (студента) з елементами життєвого простору відображає інтелектуальну, репродуктивну, евристичну та креативну активність учасників освітнього процесу і спричинює ідейний вплив на формування і розвиток освітнього середовища, яке на завершальному етапі навчання сприяє плавному переходу до саморегульованого етапу самоосвіти. Освітнє середовище фокусує організаційно-діяльнісну сторону процесу навчання з проблем безпеки людини і виступає одним із вирішальних засобів розв'язання важливих управлінських функцій стосовно забезпечення виконавської, пошукової та творчої активності школяра (студента) в процесі навчання з проблем безпеки людини в життєвому просторі.

Ефективність функціонування системи адаптації людини до загроз життєвого простору в значній мірі залежить від оптимального вибору методів навчання. Навчання з проблем безпеки повинне орієнтуватися на практичне застосування отриманих знань, а в кращому випадку – вміння творчо застосовувати знання, усвідомлено та швидко трансформувати їх до нових обставин. Ці рівні засвоєння матеріалу вимагають від учителя застосування евристичних, дослідницьких та пошукових методів. В свій час в дидактиці були розроблені та виділені методи для підсилення розвиваючого впливу навчання, серед них: проблемно-пошукові (М. І. Махмутов, І. Я. Лернер, А. М. Матюшкін) та проблемно-розвиваючі.

Використання проблемно-розвиваючого методу навчання під час формування системи адаптації людини до загроз життєвого простору, дозволяє враховувати пізнавальні можливості учнів, їх готовність до роботи за цим методом, попередню теоретичну і практичну підготовку, готовність до проблемно-пошукової діяльності (самостійність мислення, вміння визначати головне, вміння самостійно здійснювати пошук) готовність до самостійної роботи (вміння планувати власну роботу, здійснювати її в належному темпі, здійснювати самоконтроль). Достатній обсяг знань і вмінь, готовність учнів до проблемно-пошукової діяльності й самостійної роботи потребує осмислення навчального матеріалу, активності під час аналізу проблемної ситуації, висунення

припущень, самостійного доведення гіпотези та перевірки правильності вирішення проблеми. Основні труднощі під час планування та реалізації проблемно-розвиваючого методу навчання полягають у розробці дидактичного матеріалу (проблемних задач і завдань) використання засобів наочності, ТЗН.

Для дистанційних форм навчання більш ефективним є проблемно-пошуковий метод, який застосовують здебільшого для розвитку навиків творчої навчально-пізнавальної діяльності, що сприяє осмисленому і самостійному оволодінню знаннями з проблем безпеки людини в життєвому середовищі.

Головна мета застосування проблемного методу навчання полягає в тому, щоб навчити людину виконувати розумові дії для вирішення нетипових випадків прояву небезпеки. Учень (студент), аналізуючи, порівнюючи, синтезуючи, узагальнюючи, конкретизуючи фактичний матеріал про досліджуваний випадок, має самостійно отримати нову для себе інформацію. Новому застосуванню відомих знань не можна навчити – це може зробити лише сам учень (студент). Розумовий пошук, як правило починається з проблемної ситуації, реального життєвого випадку, який описаний, розказаний свідком, пережитий учасником дослідження. Подальша робота дослідників спрямована на детальне дослідження ситуації та формування оптимальних кроків унеможливлення прояву небезпеки.

Останні роки у вітчизняній освіті відновилася цікавість до проектного методу навчання, в основі якого покладено детальну розробку навчальної проблеми. Результативність застосування методу проектів у великій мірі залежить від правильно організованої роботи та спільних зусиль учасників проекту, а також від рівня володіння учнями та учителем необхідними для проектної діяльності інтелектуальними, творчими, комунікативними, соціальними та навчальними навичками та вміннями. Частиною навичок необхідних для проектної діяльності, учні (студенти) володіють до початку реалізації проекту, інші слід формувати та вдосконалювати під час роботи. Суттєву допомогу у формуванні навиків та вмінь можуть надавати покрокові інструкції та керівні настанови, в яких детально розписані види діяльності. Важливим умінням учнів (студентів) є *вміння виявити проблему*, вирішення якої потребує пошуку додаткової інформації, дослідження та порівняння різних поглядів на проблему. Подальша робота над проектом передбачає взаємодію, обговорення, взаємодопомогу між учасниками та спільну відповідальність за виконану роботу.

Таким чином, дослідження системи адаптації людини до загроз життєвого простору виявило ряд проблем, для вирішення яких запропоновано використати проблемні методи навчання в умовах відкритого освітнього простору з використанням сучасних інформаційно-педагогічних технологій.

Застосування проблемних методів та проектної технології висуває перед його учасниками нові підвищені вимоги, що ставить перед освітою завдання забезпечити підготовку майбутнього учителя до якісної організації проектної діяльності учнів з проблем безпеки людини. З цією метою доцільно запровадити спеціальний пропедевтичний (елективний) курс, в основі якого є використання навчально-дослідницьких завдань та покрокові інструкції навчальної діяльності, що сприятиме формуванню у майбутніх учителів навиків організації та проведення пошуково-дослідних проектів з проблем безпеки людини в життєвому просторі.

Використана література:

1. Матеріали педагогічної наради Київщини. – Серпень. – 2010.
2. *Березуцький В. В.* Безпекалюдини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ev.nous.edu.ua/content/bezpeka-lyudini>
3. *Шишков В. З.* Психология безопасности / Шишков В. З., Тарадай В. И. – К. : НИНЦОП, 1996. – 62 с.
4. *Гужій А. М.* Засоби навчання : навчальний посібник / Гужій А. М., Жук Ю. О., Волинський В. П. – К. : ІЗМН, 1997. – 208 с.

Немченко Ю. В. Усовершенствование системы адаптации человека к условиям жизненного пространства.

В статье рассматриваются проблемы функционирования системы адаптации молодежи к угрозам жизненной среды и пути ее усовершенствования.

Ключевые слова: *безопасность, адаптация ребенка, угрозы среды, образовательный проект, образовательное пространство, коммуникационные технологии в учебе.*

Nemchenko Yu. V. Improvement systems of adaptation of man to the terms of vital space.

The problems of functioning of the system of adaptation of young people to the threats of vital environment and ways of its improvement are examined in the article.

Keywords: *safety, adaptation of child, threats of environment, educational project, educational space, communication technologies are in studies.*

Ніколаєнко С. М.

голова Громадської Ради освітян і науковців України

НОВА СТРАТЕГІЯ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У статті йдеться про необхідність радикальної зміни ставлення держави до освіти, запропоновано нову стратегію розвитку освіти і науки в Україні.

Ключові слова: *стратегія, освіта, методи навчання і виховання, молодь, педагог.*

Пристрасті навколо Податкового Кодексу, адміністративна реформа, бійки в парламенті, місцеві вибори та інша політична суєта якось стерли із шпальт газет і телеекранів проблеми української освіти. Суспільство змирилося із думкою – якось та буде. Лише інколи прориваються екстраординарні теми та скандали навколо насильства в школі, ще регулярно чуєш новини щодо зовнішнього тестування. Проте живий освітянський організм не завмер, він працює, творить, все ще очікує державної і суспільної уваги і підтримки. Мудро колись сказав американський лікар і педагог Бенджамін Спок – **хто б не був при владі, а діти все одно підуть до школи і будуть усміхатись**. Хотілося, щоб усі діти в Україні усміхалися, а разом із ними їхні вчителі і батьки.

Президент оголосив, що 2011 рік буде роком української освіти, а на початку року відбудеться з'їзд всіх педагогів України. Які проблеми будуть першочерговими, куди попливе український освітянський корабель, яким курсом – на велику воду чи на рифи і каміння? Думаю, що в державі немає людини, яка б не переживала за своїх дітей і близьких, майбутнє країни.

Зрозуміло, що без якісної освіти заможної держави не буде. Не випадково, ще в XVI сторіччі європейський просвітитель Еразм Роттердамський говорив, що ефективність управління державою, її благополуччя залежить від освіченості її еліти, її керівників. І це підтвердили наступні століття. Тож якою буде наша школа, такою й буде країна [1].

Від декларацій – до конкретних кроків

Розпочну з того, чи є в нашій освіті компас і карти з маршрутами руху. Звичайно, є. Це Конституція і низка законів прямої дії. Ст. 53 Конституції [2] і старої, і нової говорить про освіту як державний пріоритет, проголошує її безкоштовність, якість і доступність. Ст. 61 Закону “Про освіту” [3] визначає, що на освіту держава мусить спрямовувати не менше десятої частини національного продукту. Окрім того, законодавство передбачає, що стратегічні напрямки розвитку освіти і науки схвалюють уряд і парламент. Проте сьогодні на рівні уряду ми не знайдемо перспективного плану, програми розвитку освіти. Таку програму було затверджено 2005 року і розрахована вона була на 5 років. Терміни її дії закінчилися, хоч про ту програму забули і не згадували ще років три тому, як і про